

გუსტავ ლე ბონი

Gustave le Bon

მასების ფსიქოლოგია

Psychologie des foules

ქართული თარგმანი ეკუთვნის ვახტანგ გორგიშვილს

გამომცემლობა „აქტი“

თბილისი – 2022

ავტორი: გუსტავ ლე ბონი
მთარგმნელი: ვახტანგ გორგიშელი
რედაქტორი: დიმიტრი უჩანეიშვილი
კორექტორი: ნინო შონია
გამომცემელი: გიზო ცაცუა

გამომცემლობა „აქტი“, 2022 წელი
ვებ-გვერდი: akti.ge

© iBooks

© გამომცემლობა „აქტი“

ISBN 978-9941-8-4620-5

სარჩევი

რედაქტორის წინასიტყვაობა..... 4

მასჯის ფსიქოლოგია

წინასიტყვაობა.....	7
შესავალი: ბრბოს ეპოქა	11
პირველი ნაწილი: ბრბოს მენტალობა.....	19
თავი პირველი: ბრბოს ძირითადი მახასიათებლები და მისი მენტალური ერთობის ფსიქოლოგიური კანონი.....	19
თავი მეორე: ბრბოს განცდები და მისი ზნეობა.....	28
თავი მესამე: ბრბოს იდეები, შეხედულებები და წარმოსახვა....	48
თავი მეოთხე: რელიგიური ფორმები, რომლებითაც ბრბოს შეხედულებები იმოსება.....	58
მეორე ნაწილი: ბრბოს შეხედულებები.....	64
თავი პირველი: ბრბოს შეხედულებისა და რწმენის დისტანციური ფაქტორები.....	64
თავი მეორე: ბრბოს შეხედულების მყისიერი ფაქტორები.....	83
თავი მესამე: ბრბოს ბელადები და დარწმუნების მათი მეთოდები.....	96
თავი მეოთხე: ბრბოს შეხედულებებისა და მრწამსის ცვალებადობის საზღვრები.....	117
მესამე ნაწილი: ბრბოს კლასიფიკაცია და მისი სხვადასხვა კატეგორიების აღწერა.....	128
თავი პირველი: ბრბოს კლასიფიკაცია.....	128
თავი მეორე: დანაშაულებრივი ბრბო.....	132
თავი მესამე: ნაფიცო მსაჯულები და მოსამართლეები.....	137
თავი მეოთხე: არწევითი ბრბო.....	144
თავი მეხუთე: საპარლამენტო სათათბიროები.....	153
შენიშვნები და განმარტებები.....	173
გამომცემლობა „აქტი“-ს მიერ გამოცემული წიგნები.....	177

რელაქტორის წინასიტყვაობა

გუსტავ ლე ბონი 1841 წლის 7 მაისს დაიბადა ნოჟენ-ლე-რო-ტრუში. მომავალ მეცნიერს დიდგვაროვანი წარმომავლობა ჰქონდა, მესამე რესპუბლიკის მეხუთე პრეზიდენტ სადი კარნოსაც კი ენათესავებოდა, თუმცა ოჯახი საშუალო კლასის წარმომადგენელი იყო. ლე ბონმა კლასიკური განათლება მიიღო ლიცეუმში, შემდეგ კი სწავლა პარიზის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტზე განაგრძო. პარალელურად სწავლობდა ინგლისურ და გერმანულ ენებს – სხვის დაუხმარებლად, შექსპირის დრამების კითხვის მეშვეობით ორივე ენაზე.

ბევრს მოგზაურობდა, წერდა, აკვირდებოდა, აინტერესებდა სრულიად განსხვავებული სფეროები. 1890-იან წლებში განაცხადა, რომ ახალი სახის გამოსხივება აღმოაჩინა, „შავი ნათება“, რამაც მეცნიერულ წრეებში დიდი აჟიოტაჟი გამოიწვია და ლე ბონი ნობელის პრემიაზე წარადგინეს. აინშტაინამდე ივარაუდა მასისა და ენერჯის ექვივალენტობა, ხოლო თავის შრომაში *L'Évolution des Forces* (1907) ატომური საუკუნის დადგომა იწინასწარმეტყველა. ამან საბოლოოდ ხელი შეუწყო იმას, რომ ლე ბონი ცნობილი გახდა, როგორც ერუდიტი. მისი ინტერესთა სფერო მოიცავდა ანთროპოლოგიას, მედიცინას, ფიზიკას, სოციოლოგიას, იყო გამომგონებელი (შექმნა პორტატული ცეფალომეტრი – ადამიანის თავის ქალის გასაზომი ხელსაწყო), თუმცა ყველაზე მეტად ცნობილია ლე ბონის მიერ მასების ფსიქოლოგიის თემაზე შექმნილი ნაშრომებით.

მის წიგნებს დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ და არა მხოლოდ კითხულობდნენ, არამედ სწავლობდნენ პლესანოვი, სორელი, მუსოლინი, ჰიტლერი, ლენინი, ფროიდი. ამ უკანასკნელის ერთ-ერთი თხზულების („მასების ფსიქოლოგია და ეგოს ანალიზი“, 1921) მნიშვნელოვანი ნაწილი სწორედ ლე ბონის კვლევის კრიტიკას წარმოადგენს.

წინასიტყვაობა

წინამორბედი შრომა ერის მენტალობის აღწერას მივუძღვენით, ახლა კი დროა ბრბოს მენტალობის შესწავლას შევედგეთ.

საერთო თვისებები, რომლებიც მემკვიდრეობით არის განპირობებული ერთი და იმავე ერის ინდივიდებში, ამ ერის მენტალობას შეადგენს. მაგრამ, როდესაც ასეთ ინდივიდთა გარკვეული რაოდენობა მოქმედ ბრბოს ქმნის, დაკვირვება გვიჩვენებს, რომ ინდივიდთა ასეთი დაახლოების შედეგს ახალი ფსიქოლოგიური თვისებები წარმოადგენს, რომლებიც არა მხოლოდ უპირისპირდება ერის ხასიათს, არამედ ხშირად მისგან მნიშვნელოვნად განსხვავდება.

ორგანიზებული ბრბო ყოველთვის დიდ როლს თამაშობდა ერების ცხოვრებაში, მაგრამ არასოდეს ჰქონია მას ისეთი მნიშვნელობა, როგორც დღეს. ჩვენი ეპოქის მთავარ მახასიათებელს ინდივიდთა შეგნებული ქმედების ჩანაცვლება წარმოადგენს ბრბოს არაცნობიერი ქცევით.

მე შევეცადე შემესწავლა ბრბოს რთული პრობლემა მხოლოდ მეცნიერული მეთოდების გამოყენებით, ანუ ვცდილობდი მიმეგნო მეთოდისთვის და უარი ვთქვი შეხედულებებზე, თეორიებსა და დოქტრინებზე. მიმაჩნია, რომ ეს ერთადერთი საშუალებაა, რაც შესაძლებლობას გვაძლევს ოდნავ მაინც ავხადოთ ფარდა რთულ საკითხს, რომელიც ესოდენ აღელვებს გონებას.

სწავლული, რომელიც რაიმე მოვლენის შესწავლას შეუდგება, არ არის ვალდებული გაითვალისწინოს ინტერესები, რომლებსაც შესაძლოა მისი აღმოჩენები შეეხოს. ამასწინათ, ერთმა, ფრიად ცნობილმა, თანამედროვე მოაზროვნემ გამოთქვა შენიშვნა,

შესავალი: ბრბოს ეპოქა

თანამედროვე ეპოქის ევოლუცია. – ცივილიზაციის დიადი ცვლილებების არსი ერების აზროვნების ცვლილების შედეგია. – ბრბოს ძლიერების თანამედროვე რწმენა. – იგი გარდაქმნის სახელმწიფოთა ტრადიციულ პოლიტიკას. – როგორ წარმოდგებიან უმდაბლესი კლასები და როგორ ვლინდება მათი ძლიერება. – ბრბოს მხოლოდ დამანგრეველი როლის შესრულება ძალუძს. – ბრბო ასრულებს მოძველებულ ცივილიზაციათა დაშლის პროცესს. – ბრბოს ფსიქოლოგიის საყოველთაო არცოდნა. – ბრბოს შესწავლის მნიშვნელობა კანონმდებლებისა და სახელმწიფო მოღვაწეებისთვის.

დიდი გადატრიალებები, რომლებიც ცივილიზაციის შეცვლას უსწრებს, მაგალითად, რომის იმპერიის დაცემა და არაბულის ჩამოყალიბება, ერთი შეხედვით უმთავრესად პოლიტიკური ცვლილებებითაა განპირობებული, უცხო ტომის ხალხთა შემოსევებითა და დინასტიების დაცემით. მაგრამ, ამ მოვლენათა უფრო სიღრმისეული შესწავლა გვიჩვენებს, რომ მოჩვენებით მიზეზებს მიღმა ხშირად ერის იდეათა ფუნდამენტური ცვლილება დევს. ჭეშმარიტად ისტორიული არა ის გარდაქმნებია, რომლებიც სიდიადითა და ძალით გვაოცებენ. უმნიშვნელოვანესი ცვლილებები, რომელთაგან ცივილიზაციის განახლება გამომდინარეობს იდეებში, წარმოდგენებსა და სარწმუნოებაში ხორციელდება. მსხვილი ისტორიული მოვლენები მხოლოდ ხილულ შედეგებს წარმოადგენენ ადამიანთა აზროვნების ცვლილებისა. თუმცა, ასეთი ცვლილებები იშვიათად ხდება, რადგან ყველაზე მყარი ერის ორგანიზმში – მისი აზრების მემკვიდრეობითი საფუძვლებია.

გამომცემლობა „აპტი“-ს მიერ გამოსცემული წიგნები

1. ფრიდრიხ ნიცშე – ანტიქრისტე
2. ფრიდრიხ ნიცშე – სიკეთისა და ბოროტების მიღმა
3. ფრიდრიხ ნიცშე – ტრაგედიის დაბადება მუსიკის სულიდან
4. ფრიდრიხ ნიცშე – კერპების მწუხრი, ანუ როგორ ფილოსოფოსობენ ჩაქუჩით
5. კარლ იასპერსი – ნიცშე და ქრისტიანობა
6. კარლ იასპერსი – ფილოსოფიის შესავალი
7. სიორენ კირკეგორი – შიში და თრთოლვა
8. სიორენ კირკეგორი – სატანჯველის სახარება
9. ზიგმუნდ ფროიდი – ეგო და ID
10. ზიგმუნდ ფროიდი – მოსე და მონოთეიზმი
11. ზიგმუნდ ფროიდი – მასების ფსიქოლოგია და ეგოს ანალიზი
12. ზიგმუნდ ფროიდი – სამი ნარკვევი სექსუალობის თეორიიდან
13. ლევ შესტოვი – შემეცნების ფილოსოფია და თეორია
14. ლევ შესტოვი – შემოქმედი და დამანგრეველი სამყარო
15. ბერტრან რასელი – ესეები
16. ბერტრან რასელი – ქორწინება და მორალი
17. ედმუნდ ჰუსერლი – ამსტერდამული მოხსენებები
18. მიგელ დე უნამუნო – ქრისტიანობის აგონია
19. ნიკოლაი ბერდიაევი – ყოფიერება, თავისუფლება, ღმერთი
20. იმანუელ კანტი – მარადიული მშვიდობისკენ
21. ერის ფრომი – ადამიანის სული

22. სვამი ვივეკანანდა – კარმა-იოგა
23. სვამი ვივეკანანდა – ბჰაქთი-იოგა
24. სვამი ვივეკანანდა – პატანჯალის იოგა სუტრა
25. სვამი ვივეკანანდა – შთაგონებული საუბრები
26. სვამი ვივეკანანდა – ძველი ინდური ფილოსოფია
27. სვამი ვივეკანანდა – მედიტაცია და მისი მეთოდები

28. მერაბ მამარდაშვილი – კარტეზიანული განაზრებანი
29. მერაბ მამარდაშვილი – ცნობიერება და ცივილიზაცია
30. მერაბ მამარდაშვილი – ლექციები ანტიკურ ფილოსოფიაში
31. მერაბ მამარდაშვილი – რაციონალურობის კლასიკური და არაკლასიკური იდეალები

32. ხოსე ორტეგა-ი-გასეტი – ეტიუდები სიყვარულზე

33. გუსტავ ლე ბონი – მასების ფსიქოლოგია
34. გუსტავ ლე ბონი – ერების ფსიქოლოგია

35. ჯიდუ კრიშნამურტი – მედიტაცია
36. ჯიდუ კრიშნამურტი – თავისუფლება ცნობილისგან
37. ჯიდუ კრიშნამურტი – სწრაფი ცვლილებების აუცილებლობა
38. ჯიდუ კრიშნამურტი – პირველი და უკანასკნელი თავისუფლება

39. ოშო – სიყვარულის ძალა
40. ოშო – რა არის მედიტაცია?
41. ოშო – სექსიდან სუპერცნობიერებამდე

42. ემა გოლდმანი – ანარქიზმი, ათეიზმი, ფემინიზმი
43. დევიდ ლოურენსი – ფსიქონალიზმი და არაცნობიერი

44. იულიუს ევოლა – ომის მეტაფიზიკა
45. იულიუს ევოლა – ვეფხვის მორჯულება

46. ჯორჯ ბერკლი – ტრაქტატი ადამიანური შემეცნების პრინციპების შესახებ
47. მაჰათმა განდი – გზა ღმერთისაკენ

48. გიორგი გურჯიევი – გრძნეულთა ბრძოლა
49. გიორგი გურჯიევი – დანახული რეალური სამყაროდან
50. გიორგი გურჯიევი – ცხოვრება რეალურია მხოლოდ მაშინ,
როცა „მე ვარ“
51. გ. გურჯიევი – ბელგებელის ნაამბობი შვილიშვილისთვის. წიგნი I-IV
52. ეკჰარტ ტოლე – აწმყოს ძალა
53. ირაკლი ბრაჭული – ზეკაცის ჰერმენევტიკა
54. ნონა ხიდეშელი – მეტამორფოზა
55. ნონა ხიდეშელი – Carpe diem
56. ალექსანდრე ბერკმანი – ანარქიზმის ანბანი
57. ავტორთა ჯგუფი – სპინოზას ფილოსოფია
58. ჟან-პოლ სარტრი – ეგზისტენციალიზმი ჰუმანიზმია
59. ჯონ სტიუარტ მილი – სოციალიზმი
60. ჯონ სტიუარტ მილი – თავისუფლების შესახებ
61. ჯონ სტიუარტ მილი – ქალთა დაქვემდებარება
62. დევიდ ჰიუმი – რელიგიის ბუნებრივი ისტორია
63. ლუდვიგ ბინსვანგერი – ეგზისტენციალური ანალიზი
64. გაბრიელ მარსელი – იყო და ფლობდე